

Vesthimmerlands Museumsforening

Efterskrift af Poul Nyrup Rasmussen

Nr. 1 2023

Indholdsfortegnelse

Leder	s. 3
Broders klumme	s. 4-5
Ny arkæologisk museumsinspektør	s. 5-6
Museumsundervisningen	s. 7-8
Forårsudflugt til Mors	s. 9
Museet og Museumsforeningens arrangementsprogram april-juni	s. 10-12
Kulturarvsmåned	s. 11-14
Himmerlands Kunstmuseum	s. 15
Vesthimmerlands Kunstforening	s. 16
Dragtlaug/nørkleklub	s. 17
Madlaug	s. 18
Siden sidst	s. 19-21
Frivillig	s. 21
Firmamedlemskaber	s. 23
Museumsforeningens bestyrelse	s. 24

Oplysninger om museets virke og arrangementer kan ses på:

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

hvor du også kan tilmelde dig museets elektroniske nyhedsbrev, hvis du ikke allerede får det.

HUSK: Hvis du har fået ny mailadresse, skal du tilmeldes på ny.

Vesthimmerlands Museum

Åbningstider

1. januar-31. december
onsdag, lørdag og søndag kl. 10-15
lørdag gratis adgang -
forsøgsordning året ud

Øvrige besøg efter forudgående aftale med museet

Museets medarbejdere kan kontaktes per mail eller telefon. Kontaktoplysninger findes på museets hjemmeside.

Museet på tlf.: 98 62 35 77 eller mail : recp@vmus.dk

Stenaldercenter Ertebølle

Sæsonåbent 2023

24. juni til 13. august
dagligt kl. 10-16.30

April til oktober
Åbent for besøgsgrupper ved bestilling også uden for åbningstiden

Entré: 80 kr. for voksne
gratis adgang for børn og unge op til 18 år

Leder

Fra kulturnyder til kulturyder til kulturaktør

Jeg ved ikke, om I er bekendt med, hvilken rolle I spiller som kulturaktører i en landkommune?

Ved I, at Vesthimmerlands Kommune har langt flere haller (halv/hele/ kolde/ svømme) og ledige haltider end gennemsnittet af landets kommuner set i forhold til befolkningstallet?

Ved I også, at det samme gør sig gældende, når det er idrætsanlæg, kunststofbaner, golfbaner, klubhuse, forsamlingshuse, væresteder, værksteder, biografteater samt samlingssteder?

Sidste sommer udnævnte Kristeligt Dagblad Aarhus til landets Museums-hovedstad med 25 museer heraf fem statsanerkendte. I Vesthimmerland har vi syv museer heraf er to statsanerkendte. Aarhus har en befolkning, som er ca. 10 gange så stor som vores. I forhold til befolkningsgrundlaget er Vesthimmerland Danmarks Museumshovedstad. Derudover rummer vores forfattermuseum ovenikøbet et af de største udlån i landet fra Nationalmuseet.

Men vi i Vesthimmerland har i alle disse huse, bygninger, virksomheder og selvejende institutioner langt færre ansatte indenfor Kultur og Fritid, end bykommuner har.

Vi ville aldrig nogen sinde være kommet derhen, hvor vi er nu, eller have fået alle disse tilbud og muligheder, hvis ikke vi som borgere havde haft en anden tilgang til frivillighed.

Den eneste måde, alt dette kan driftes og udvikle sig på, er, at vi ikke kun opfatter os selv som **kulturnydere**, men også som **kulturydere**: Vi vil gerne

være med til at hænge en udstilling op, sætte kulisser op til en forestilling, stå for et kaffebord til et foredrag, gå tiggang for at få en annonce til et medlemsblad eller deltage i forårsrengøringen. Listen er i princippet uendelig.

Flere af jer er også aktive i andre foreninger, så vi kender hinanden og mødes i mange sammenhænge. Kulturregnestykket, at 1+1 frivillig er mere end 2 frivillige, og at 2+2 er væsentlig mere end 4, forstår vi udmærket. Vi oplever, at det giver en langt bredere og dybere kulturoplevelse at være med til det hele og møde kunstnerne, skuespillerne, musikerne, arkæologer og alle øvrige professionelle, som vi arbejder sammen med for at skabe grundlaget for oplevelserne.

Selvfølgelig er det lysten, der driver os, men det er også opdragelsen, der siger, at nu er det vores tur til at yde en indsats. Herved bliver alle frivillige ydere til uundværlige kulturaktører.

Har I tænkt over, hvad syv museer kan mønstre af frivillige aktører, i støtteforeninger, i lokalhistoriske arkiver, i adskillige laug med mange frivillige og et ukendt antal medlemmer?

Lige nu og sommeren over er vi spændte og tør næsten ikke glæde os, men det gør vi jo alligevel. Er det muligt, at der falder endnu en appelsin i vores museale turban?

Hvis I ikke vidste det, så ved I nu, hvem I er som kulturaktører.

Jørgen Gravesen
Formand for
Vesthimmerlands Museumsforening

Broders klumme

Forårsfornemmelser

Vintergækker, erantis og krokusser viser, at foråret er på vej. Samtidig spirer skabertrangen, også på museet, hvor nye, spændende tiltag ligger i pipelinen, mens andre er ved at komme sikkert og trygt i mål. Helt øverst står ønsket om Aggersborgs optagelse på UNESCOs Verdensarvsliste. UNESCO-komiteen træffer afgørelsen i september, hvor alle på Vesthimmerlands Museum krydser alt hvad krydses kan. Og hvis det lykkedes – jamen, sikke en fest, der skal fejres på Danmarks største af alle vikingetidens ringborge. Selvom borgen for længst er sløjfet, er fortællingen om den lyslevende, og naturligtvis skal al den gode viden tilgængeliggøres gennem en bred palet af aktiviteter og tiltag henvendt til både store og små. De danske ringborge markerer på enestående vis overgangen fra høvdingedømme til kongedømme i Norden. En udnævnelse til Verdensarv vil bringe os i fint selskab med enestående seværdigheder i hele verden. Men intet er afgjort endnu. Vi afventer med spænding og er i fuld gang med forberedelser til en evt. fejring og efterfølgende drift.

Det er nok de fleste her i landet, der efterhånden har hørt om anstalten på Livø. Et væsentligt kapitel af 1900-tallets Danmarkshistorie er blevet belyst og tilgængeliggjort. Historien om Livøanstalten er et fremragende eksempel på, hvordan lokalhistorien smelter sammen med den nationale historie og formår at trække tråde helt op til nutidige problemstillinger og udfordringer. Projektet har på glimrende måde vist, at også mindre kulturhistoriske museer kan løfte store nationale fortællinger. En stor tak skal derfor rettes til alle gode samarbejdspartner, her-

under også Augustinus Fonden.

Mens historien om mandeanstalten på Livø kaster sine skygger helt ind i nutiden, er der andre skygger, der har indtaget Vesthimmerlands Museum. I museets faste udstilling har Bruno Kjær og Troels Laursen skabt en spændende fortælling og lagt en fin dimension af oplevelser hen over udstillingsbesøget. Deres skyggeverden skaber en interessant tredimensionalitet og åbner for nye, ellers usynlige rum og fortællinger. De udfordrer og spiller sammen med museets udstillingsgenstande, der overvejende præsenteres fladt monteret, nærmest som malerier på en væg, og derfor fremtræder livløst. Skyggerne giver liv og appellerer til det underbevidste. Udstillingen er meget seværdig og har fået gode anmeldelser. I skrivende stund undersøges muligheder for en forlængelse.

Bl.a. figurer fra Gundestrupkarret

Sjovt nok er netop Vesthimmerlands Museums udstillingsbygning, et hovedværk af Per Kirkeby, selvskreven til at arbejde med lys og skygge. Kirkeby var dybt optaget af emnet og valgte at definere de langstrakte spalter i museets imponerende, østvendte mur, som metafysiske skygger. Steder, altid uden solskin. Han betegnede ”spalten som mere eller mindre dybe sår (eller skader) i livet. Det er ikke kun skyggen, der bliver her, men også andre ting, der er svære at slippe”.

Og nu, hvor vi lige er ved skygger, så er der også andre skygger, der har lagt sig hen over museet. En voldsom spærøvelse var uundgåelig. Det betyder, at det vesthimmerlandske kulturhistoriske museum med ansvar for kulturarv i hele kommunen går lettere vingeskudt ind i anden halvdel af året. Dertil kommer udfordringer med bygningsmassen i form af bl.a. skimmel og fugt i kælderen, utætte vinduer, mos og fugeproblemer på Per Kirkeby bygningen og udfordringer med varmeanlægget, som har stået uløst siden bygningens indvielse i 1999. Men modet holdes op og fanen højt! Vesthimmerlands Museum er kommunens ældste og største museum, grundlagt i 1920, har omtrent 60.000 genstande i samlingen, titusindvis af registrerede arkivalier og omkring 5.000 registrerede titler i håndbiblioteket. Museet omsætter for mellem 11 og 12 mio. kroner årligt og er en væsentlig samarbejdspartner i forbindelse med planopgaver og anlægsarbejde i Vesthimmerlands Kommune.

Fra museumsdirektørens kontor sendes håbefulde blikke til bl.a. Slotsholmen, hvor en museumsreform er under opsejling. Fordelingen af museernes statstilskud har længe været påtalt som pilskævt, uigennemskueligt og uden sammenhæng med museernes opgaver og ansvarsområder. Spørgsmålet er, om et politisk flertal nu vil løfte tilskuddet til de små statsanerkendte museer i yderkommunerne, eller om vi - som set så mange gange før - igen bliver sejlet agterud. Når alt kommer til alt, er det både i København og Aars, hvor følgende spørgsmål skal drøftes: Hvordan kan vi bedst sikre og udvikle Danmarks og Vesthimmerlands kulturarv?

Med venlig hilsen
Broder Berg
Museumsdirektør

Ny arkæologisk museumsinspektør på museet

Som det måske er kommet læseren for øre, er der kommet en nye ledende museumsinspektør til arkæologien på Vesthimmerlands Museum - og hvad er det så for en størrelse, der er ankommet?

Jeg hedder Sidsel Wåhlin og runder i år et halvt århundrede. Jeg blev mag. art. i arkæologi fra Aarhus Universitet i 2004. Jeg har gravet på Fyn, omkring Vejle, på Færøerne, i Norge, omkring Viborg og ikke mindst i Vendsyssel, hvor jeg fra 2009 til 1. december 2022 var museumsinspektør. Jeg har prøvet at grave det meste, men har en særlig interesse i bebyggelser fra jernalderen og alle vådbundsudgravninger. Jeg er passioneret i mit arbejde, og her i Vesthimmerland er jeg kommet på rette hylde.

Himmerland er ikke helt fremmed for mig. Jeg har gennem min barndom besøgt mange af områdets fine romanske landsbykirker, besøgt Aggersborg, Borremosefæstningen og ventet på Færgen i Hvalpsund.

Jeg forsker i menneskeofringer og kraniekult - og bredere i rituel praksis og samfundsforandringer i jernalderens Sydskandinavien. Og her har Vesthimmerland væsentlige og spændende fund, jeg regner med at kunne forske i og formidle til borgerne i Vesthimmerland.

Det sidste par måneder har jeg brugt på at sætte mig ind i den gravende arkæologi på Vesthimmerlands Museum. Museet varetager en meget rig del af den danske oldtid. Afdelingen er i fuld gang med at skrive beretninger fra mange spændende udgravninger igennem de sidste par år. Det arkæologiske arbejde slutter ikke når udgravningen er slut.

En stor del af arkæologisk afdelings arbejde foregår på kontoret. Vi skal gennemgå alle byggesager, lokalplaner og andet planmateriale for at bedømme, hvor der er risiko for at anlægsarbejde kan beskadige skjulte fortidsminder og dermed bør forundersøges og måske senere udgraves. En væsentlig del af mit arbejde handler således om et nært samarbejde med kommunen, andre planmyndigheder, forsyningselskaber og private aktører.

Når udgravningerne er slut, skal vi have analyseret det, der er fundet og skrevet en rapport. Det er væsentligt, at den viden, vi får ud af en udgravning, bliver sikret for fremtiden. Ligeledes skal vi forske og skabe ny viden. Denne nye viden er grundlaget for, at vi kan formidle fortiden i udstillinger, foredrag, rundvisninger, artikler mv.

Jeg har på mange måder verdens bedste arbejde, og ikke to dage ligner hinanden.

Når jeg har fri klatrer jeg på klipper og rejser med min familie, men også her sniger min store passion for fortiden sig ind, så meget, at min søn kræver et maksimum på antallet af kirker en ferie må indeholde.

Her ses en stensat grav, museet netop har fundet i en forundersøgelse. Det bliver interessant at se, hvad den rummer, og hvordan den kan passes ind i området omkring Stistrup.

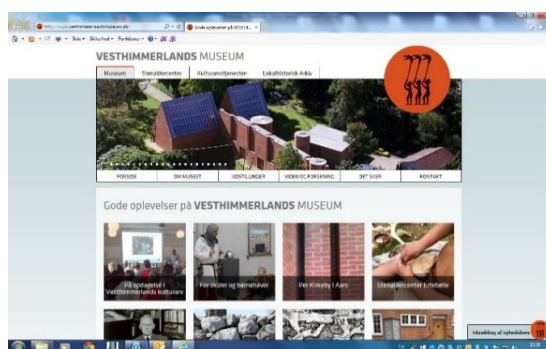

I sommer besøgte jeg Marmolada i Dolomitterne (Nord Italien). Her så vi forsvarsstillingerne fra Første Verdenskrig.

Har du været på museets flotte hjemmeside?

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

Her kan du læse om/se billeder af hele museets virke

*fra forskning til formidling
fra udgravning til udstilling
fra kulturarv til kunst
fra stenalder til samtid....*

Skoletjenesten

En skoletjeneste med mange bolde i luften

Januar og februar i Vesthimmerlands Museums Skoletjeneste har tidligere været kendetegnet ved at være lidt stille måneder, der blev brugt til de administrative opgaver f.eks. statistikarbejde, udvikling af nye forløb til "Kulturnøglen" m.m.

"Plejer er død!"

2023 er egentlig startet på samme måde, men så hører ligheden også op, og pludselig er det blevet en meget travl periode!

Skyggenes dans

Udstillingen

"Skyggenes dans på mindernes spor" har givet en helt enestående mulighed for at arbejde, meget konkret, med museets genstande, hvilket har givet et fint besøgstal til de dertil udviklede undervisningsforløb til de forskellige årgange.

Billedkunstner Bruno Kjær's "Syltede Skygger"

Nyt forløb til Kulturrygsækken

Kommunen har skabt en vesthimmerlandsk kulturkanon, kaldet "Kulturrygsækken for Vesthimmerlands Kommune" for grundskoleeleverne, dvs. en liste over de kulturelle områder elev-

erne skal møde i deres skolegang. Ertebøllekulturen er således allerede repræsenteret i "Kulturrygsækken" med et undervisningsforløb til kommunens 8. klasser. Forløbene gennemføres i efterårsperioden på Stenaldercenter Ertebølle.

I skrivende stund er undertegnede ved at lægge sidste hånd på undervisningsforløb til 6. klasserne om Per Kirkeby, arkitektur og design. Det er planen, at samtlige kommunens 6. klasser, fra foråret 2024, gennemfører forløbet på Vesthimmerlands Museum.

Projekt "Fra Køkkenmødding til Orkestergrav"

Vi er også ved at være ved vejs ende med *"Fra Køkkenmødding til Orkestergrav"*, hvor vi har været involveret i at levere viden, elever og kræfter til formidling af kulturarv gennem lyd og instrumentbygning. Det vil være for omfattende at beskrive resultaterne her. Jeg vil blot opfordre til at gå ind på denne hjemmeside <https://earswideopen.dk/om-ewo/oldtiden/>, hvor der findes lærer-, bygge- og lyttevejledninger. Projektet var støttet af Friluftsrådet og Veluxfonden. Det er ikke kun et fantastisk eksempel på, hvor vigtig fremsynede fonde er, men også nødvendigheden i at gå nye veje.

Indholdet fra lydkassen til "Fra Køkkenmødding til Orkestergrav- Stenalder" En kasse med lydinstrumenter fra Stenalderen, der kan lånes af skolerne. sponsoreret af Friluftsrådet og Veluxfonden

Nyt europæisk samarbejde

Knap blev vi færdige med det transnationale samarbejde ”STEAM Builders”, der havde fokus på naturfagsformidling gennem kunst og kulturarv, før der bød sig en ny mulighed for europæisk samarbejde. Den 1.februar fik vi tilsagn om støtte til et ”small scale project” et 1-årigt projekt med titlen ”The Sound og stories”, der har sprogstimulering, lyd og kulturarv for indskolingsbørn i fokus.

Dette projekt er også et transnationalt samarbejde, og denne gang er det med partnere fra Belgien, Polen og Tjekkiet. Vi glæder os meget til projektet. Vi ser frem til samarbejdet med vores europæiske partnere, og vi har stor respekt for, at vi træder ind i rollen, som koordinator. Med andre ord: Det er Vesthimmerlands Museum, der har styringen af økonomi og indholdsskabelse!

Men det ender, forhåbentlig, ikke her! Vi er blevet indbudt af vores cypriotiske partner fra STEAM Builders, CIP (Citizen in Power) til at være med i hele to ansøgninger, der bliver sendt den 22. marts, og hvor vi kan forvente svar i august 2023.

Skoletjenesten – nationalt videnscenter for eksterne læringsmiljøer

I juni 2022 blev jeg regional koordinator for Skoletjenesten i Region Nord. Det betød omkring 41 nye kolleger, placeret rundt om på kunst-og kulturhistoriske museer, zoologiske haver, naturskoler eller det, vi benævner som ”eksterne læringsmiljøer”. Jeg er ansat en dag om ugen i Københavns Kommune, og har som opgave:

- a) at opbygge et nordjysk netværk af skoletjenester, holde to netværksmøder. I 2023 d. 3-5 og d. 8-11
- b) sparring
- c) holde en årlig temadag. I 2023 d. 30-3 på Utzon Center i Aalborg
- d) vidensdele

Jeg mener, det er afgørende, at vores lille skoletjeneste er repræsenteret i både regional, national og international regi. Det giver mange muligheder for samarbejde, vidensdeling, der er med til at udvikle vores undervisning, og dermed ikke alene kommer børnene i Vesthimmerland til gode, men også er med til at synliggøre Vesthimmerland vidt omkring. Nok repræsenterer Skoletjenesten ved Vesthimmerlands Museum en lille kommune, men der er stor respekt for vores mangfoldighed i undervisningen, fleksibilitet, tilgængelighed og brugerinddragelse via Kulturbussen, Kulturnøglen og Kulturrysækken. Kernen i denne udvikling er en vedblivende nysgerrighed på: hvad kan undervisning i museumsregi supplere undervisningen i institutionerne med? Jeg skal skåne læseren for et langt svar, blot nævne: ”Det kan så ufattelig meget, og derfor er den vigtigste opgave at synliggøre dette over for eleverne, institutionerne, forældrene og politiske beslutningstagere. Som tidligere lærer og skoleleder er det min erfaring, at undervisning i eksterne læringsmiljøer kan være den mest effektive læringsplatform, der findes! Det, vi tilbyder eleverne, er ikke ”flødeskummet på lagkagen”. Det er tværtimod ”rugbrødet” eller deres ”dannelsesmæssige GPS”, for vi er med til at danne dem, gøre dem bevidste om, hvad de kommer fra, så de kan navigere derhen, hvor deres fremtid ligger!

Med venlig hilsen

Kim Callesen

Undervisningsansvarlig

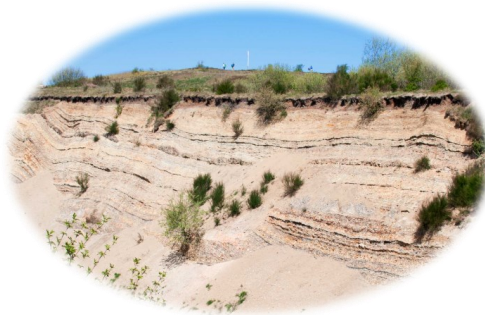
FORÅRSUDFLUGT - I LAG MED MORS

for medlemmer af museumsforeningerne og andre interesserede

ONSDAG DEN 10. MAJ

Mors er Limfjordens største ø på 367 km² med en afvekslende natur, som består både af molerklitter på Nordmors og frodige landbrugsområder på Sydmors.

Første stop er Molermuseet, hvor Henrik Madsen viser rundt i museets udstilling. Museet blev etableret i 1988 og er den geologiske afdeling af Museum Mors. Samlingen på museet bygger på en privat samling af fossiler og krydstaller fra 55 millioner år gamle moleraflejringer.

Moler er en særlig art ler som blev dannet på havbunden og i løbet af tre millioner år fik en tykkelse på 60 meter. Moleret er gennembrudt af askelag, der vidner om mange større og mindre vulkanudbrud. I molerlagene kan man finde forsteninger af fisk, fugle og insekter, som levede i og omkring molerhavet. Mange af disse fine forsteninger er udstillet på museet.

Deltagere deles i to hold, det ene til rundvisning og det andet til formiddagskaffe.

Næste stop er Skarregaard Natur-og Kulturcenter - en gammel firlænget studegård. Gården er bygget fra 1840 til 1910 og en af de ældste på Mors og tiden er nærmest sat i stå omkring 1950. Fra 1833 til 1992 tilhørte gården samme familie. Først var gården landbrugsmuseum, men i 2022 blev Skarregaard Landbrugsmuseum til Skarregaard Natur og Kulturcenter.

I laden på Skarregaard spiser vi frokost – medbragte sandwiches/øl/vand.

Sidste stop er biblioteket i Nykøbing Mors, hvor Søren Knøs vil fortælle om forfatteren Axel Sandemose.

Her slutter vi af med kaffe/the og kage.

På hjemturen fortæller Lillan Gross om forfatteren Knud Sørensen.

Program:

8.30 præcis - Afgang fra ALFA i Aars - vi kører ovenom og sejler med Feggesundfærgen

10.30 Ankomst og rundvisning på Molermuseet

12.30 Afgang til Skarregaard

12.45 Frokost i laden på Skarregaard – derefter går man selv rundt og ser museet

14.15 Afgang til biblioteket i Nykøbing Mors

14.45 Indlæg om Aksel Sandemose

15.15 Eftermiddagskaffe

16.00 Afgang til Aars via Sundsøre/Hvalpsund – indlæg i bussen om Knud Sørensen – ved Lillan

Ca. 17.30 Hjemkomst til Aars

Tilmelding og betaling til turen senest den 30. april

Billetter bestilles hos sonja.k.marcussen@gmail.com og betales efter bekræftelse på mobilpay 29676324 eller ingeogulrik@hotmail.com og betales efter bekræftelse på mobilpay 20769853.

Pris for turen er 375 kr. i alt med transport, indgang, rundvisning og forplejning – to gange kaffe med brød og sandwich til frokost. Drikkevarer betales særskilt.

Turen er desværre ikke for svært gangbesværede

Læs mere om Skarregaard: [Skarregaard Natur- og Kulturcenter – nordmors.dk](http://SkarregaardNatur-ogKulturcenter-nordmors.dk)

om Molermuseet her: [Historie \(museummors.dk](http://Historie(museummors.dk)

og om Aksel Sandemose her: www.sandemose.dk

og om Knud Sørensen her: www.litteratursiden.dk/forfattere/knud-sorensen

Museet og museumsforeningens forårsprogram

Onsdag den 12. april kl. 19.00

Lokalhistorisk billedaften

Bliv klogere på Himmerlandsgade gennem 150 år, når arkivmedarbejder Eva Auken og arkivleder Kim Ørsted Iversen fortæller og viser billeder.

Pris: 40 kroner

gratis for medlemmer af
Lokalhistorisk forening

Sted: Vesthimmerlands Museum,
Søndergade 44, 9600 Aars

Tilmelding nødvendig til

Kim Ørsted Iversen på ki@vmus.dk
eller telefon 40 63 74 21

senest den 10. april.

Lørdag den 22. april kl. 10.00

Østers og østrogen.

*En vandring i stenalderkvindernes
historie med østerssmagning*

Kom med på tur ud i landskabet omkring Ertebølle Køkkenmødding og hør historierne om kvindelivet i stenalderen.

Vi slutter af med østers over bål og bobler ved stranden.

Mødested: Stenaldercenter Ertebølle,
Gl. Møllevej 8, Ertebølle, 9640 Farsø

Pris: 125 kroner

100 kroner for medlemmer af
støtteforeningerne.

Prisen inkluderer østers og bobler.

Billetter kan købes her:

stenaldercenter.myshopify.com

Eller tilmelding til lv@vmus.dk

**Torsdag den 6. april
til mandag den 10. april**

I påsken har du og din familie mulighed for at gå tur i stenalderen, selv om bygningerne er lukkede. Stenalderen har nemlig ÆGstraordinært åbent fra 10.00 - 17.00 fra skærtorsdag til og med 2. påskedag.

Påske er lig med æg og i stenalderen er det ingen undtagelse. Rundt om i stenalderlandskabet, har nogle af stenalderens fugle lagt æg. Men kan du finde deres reder? Print selv arket, som viser hvilke fugle der har lagt æg og fortæller om deres ynglesteder og historie. Sandkassen, urskoven og trækbanen er åben.

Tag madkurven med og benyt jer gerne af centerets bord/bænkesæt.

I må gerne snakke med fårene, men husk at være søde ved dem.

Alt ophold i stenalderen er på eget ansvar og husk at rydde op efter jer selv.

Prisen for en gåtur og æggejagt i stenalderen er gratis, men vi modtager meget gerne donationer på
mobilepay 687966

Tirsdag den 16. maj kl. 19.00

Arkæologisk årskavalkade

2022 var et travlt år for museets arkæologiske afdeling, og denne aften fortælles der om nogle af de mange spændende fund, der er gjort undervejs.

På årets forundersøgelser og udgravninger blev der bl.a. fundet bopladsspor fra ældre stenalder, en hellekiste der var rig på gravgaver fra yngre stenalder, bebyggelse fra bronzealder, et forsvarsværk fra ældre jernalder, en byhøj fra jernalderen i hjertet af Ålestrup, en gård fra vikingetiden, samt renæssance bebyggelse i udkanten af Løgstør. Fundene spænder bredt i tid og sted og er alle med til at kaste lys over Vesthimmerlands fascinerende, tusindårige historie.

Pris: 100 kroner

60 kroner for medlemmer af
museets støtteforeninger

Som sædvanligt med kaffe og kage

Sted: Vesthimmerlands Museum

Arkæologernes arbejde er ikke altid så renligt.

Mosen ved Dybvad Mølle – lige bag Aars varmekværk

Mosen er en del af den udgravning der omhandler forsvarsværket fra jernalderen, hvor vi udover forsvarsværket udgravede flere mindre moseområder.

På billedet er vi ved at udgrave en mose hvor vi kan se at jernalderens mennesker har smidt hvide sten i, måske som en del af et ritual eller et led i jernalderfolkets tro.

Derudover er der en masse velbevaret, men naturligt træ i mosen.

Onsdag den 24. maj kl. 18.30-21

er der igen vandreforedrag på Ådalsstien.

Denne gang får vi besøg af museumsinspektør Simon Kjær Nielsen fra Vesthimmerlands Museum, som vil fortælle om Lerkenfeld ådal i oldtiden og gøre os klogere på fortidsminder, mens vi sammen går et stykke ad ruten. Denne gang går turen fra Gedsted, og vi mødes ved p-pladsen Svanesøen/hundeskov. Efter turen, som varer ca 1½ time, vil der være en kop kaffe på p-pladsen, og der bliver mulighed for at stille spørgsmål.

Turen er gratis, og alle kan være med - medbring blot tøj efter vejret og gode travesko.

Arrangør:

Stilauget ved Borger- og beboerforeningerne i Vesterbølle, Gedsted og Gl. Ullits.

Torsdag den 1. juni - fredag den 30. juni

Kulturarvsmåned

Juni måned er traditionen tro Kulturarvsmåned i Vesthimmerland.

Oplev et væld af spændende aktiviteter og arrangementer med vores fælles historie som omdrejningspunkt, når foreninger, arkiver, museer og andre ildsjæle i fællesskab inviterer til årets kulturarvsmåned.

Se hele programmet for juni måned online på

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

fra slutningen af maj.

Se allerede her i bladet nogle af arrangementerne.

Kulturarvsmåned Vesthimmerland

Siden 2015 har Vesthimmerlands Museum været primus motor for en særlig Vesthimmerlands-event, nemlig fejringen af kulturarven i vores kommune.

Under overskriften

”Kulturarvsmåned Vesthimmerland” gik op til 46 forskellige aktører hvert år sammen om at gennemføre guidede ture, foredrag og arrangementer med mad, musik og særlige oplevelser. Det har gennem årene været et enestående tiltag, der har formået at tiltrække gæster fra nær og fjern. Interesse for fælles løft og lysten til at bidrage har været kernen af konceptet, som senere blev taget til forbillede for kommunens Kulturuge. Helt fra begyndelsen har Kulturarvsmånedens været et low-budget projekt med støtte fra kommunen til trykning af et programhæfte.

Konceptet for Kulturarvsmånedens blev sat til debat på et møde på Vesthimmerlands Museum, hvor repræsentanter fra museer og arkiver og andre

lokale aktører evaluerede de sidste syv års aktiviteter, drøftede formål og betydning og afsøgte muligheder for nye tiltag og samarbejder. En plan for det videre arbejde blev lagt.

Alle kulturarvsaktører i Vesthimmerlands Kommune er igen inviteret til at deltage med arrangementer til gennemførelse i tidsrummet fra 1. til 30. juni.

Optagelsen i programmet for 2023 kan ske ved at sende en mail med titel for arrangementet, en kort beskrivelse max. 6-8 linjer, pris samt mødested/adresse og evt. tilmeldingsinfo.

Oplysninger skal sendes til arbejdsgruppen på mail projekt@vmus.dk senest d. 3. april. Vedhæft gerne et billede i høj opløsning (min. 1 MB), der fortæller om arrangementet.

Ved udgangen af juni vil de deltagende aktører modtage en mail med spørgsmål til evaluering. I august afholdes et fælles evalueringsmøde, der vil danne baggrunden til planlægningen for 2024.

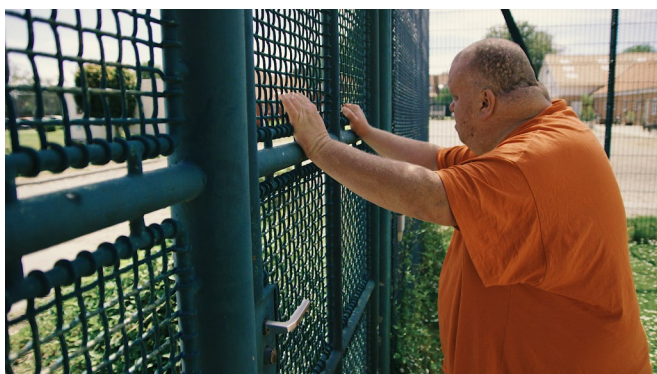

Onsdag den 7. juni kl. 19

*De særligt farlige – foredrag ved DR
journalist Kristian Almblad*

Husker I DR-dokumentaren ”De særligt farlige?” Hør denne aften journalisten bag, DR’s udenrigskorrespondent Kristian Almblad, fortælle om sit arbejde med en helt særlig gruppe af kriminelle. I Danmark har vi nemlig taget et valg: Vi sætter ikke kriminelle udviklingshæmmede i fængsel. Lige meget, hvad de har gjort. I stedet bliver de dømt til behandling, og de farligste ender på den sikrede institution, Kofødsminde, på Lolland.

De særligt farlige

Kristian Almblad har fulgt flere af de dømte gennem 15 år – og to dokumentarer – og vil denne aften tage os med ind bag Kofødsmindes tykke mure og lade os møde nogle af de mennesker, der er dømt *for* farlige for samfundet.

Pris: 100 kroner

60 kroner for medlemmer af
museets støtteforeninger

Som sædvanligt med kaffe og kage

Sted: Vesthimmerlands Museum

Dokumentarerne

*For farlig til frihed 2006
De særligt farlige 2022
kan ses på DRTV*

Torsdag den 15. juni kl. 17

Historisk vandring i Aars Lystanlæg

Kom med på en historisk vandring i anlægget i Aars, som siden etableringen i slutningen af 1800-tallet har været byens grønne oase. Kim Ørsted Iversen og Eva Auken fra Lokalhistorisk Arkiv Aars fortæller historien om anlægget og mindestenene, der for nyligt at blevet udvidet med stenen over Holger Mikkelsen.

*Buste af
Holger
Mikkelsen
udført af
billedhugger
Jan Anker
Petersen*

Tilmelding senest den 14. juni
til ki@vmus.dk

Søndag den 18. juni kl. 13-15

På tur i De Himmerlandske Heder – hedens herligheder

Kender du historien om De Himmerlandske Heder? Ellers er der denne søndag mulighed for at gå på opdagelse i hedens spændende natur- og kulturhistorie.

Tag på egen hånd en tur ad den afmærkede rute og mød på forskellige poster undervejs vore guider, som fortæller om hedens oprindelse og anvendelse helt fra oldtiden til i dag. Hold også godt øje med hedens planter og dyr og se, om du kan få fuld plade i det til dagen udviklede hedebingo.

OBS! Husk praktisk fodtøj. Turen er ca. 4 km. og desværre ikke kørestols- eller klapvognsejnet.

Turen kunne gennemføres i trillebør sidste år

Deltagelse er gratis og der serveres en kop kaffe/te med kage efter turen.

Mødested:

Turen begynder på den vestvendte p-plads over for p-pladsen med skiltning til Skarpsallingkarret/Vindblæs Hede, Aggersundvej

Arrangør:

Vesthimmerlands Museum og Museumsforening

Himmerlands Kunstmuseum

“SAMLEREN”

Carsten Bagge Laustsen

28. januar - 14. maj

Keramik og grafik

Udstillingen illustrerer forskellige aspekter ved det at bygge en samling op. Det er et overflødhedshorn af keramik og grafik fra de allerstørste danske kunstnere.

I mellemgangen fokuseres der på kunst fra før 1950. I den lille sal udstilles Gutte Eriksen + de otte jyske keramikere. Den store sal er fyldt med de store bornholmske keramikere og andre nutidige skulpturelle keramikere.

Foredrag med Maia Dollerup

20. april kl. 19.00-20.00

Kunsten at kigge på kunst.

Fra kunstbilleder til røntgenbilleder og tilbage. Hvordan man kigger på kunst, når man skifter arbejde fra kunstkurator til radiograf? Kan man se forbindelse mellem medicinsk terminologi og billedkunst?

Du kan få svar på disse spørgsmål d. 20. april kl. 19.00 på Himmerlands Kunstmuseum.

Entre: Gratis

TÆNK PÅ ALT HVAD DU HAR KÆRT

- at male er at håbe

Agnete Brinch

2. juni - 27. august

Fernisering 2. juni kl. 13.00

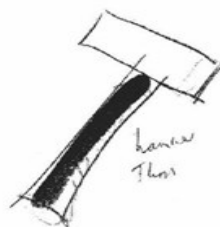
Åbningstale ved Bente Scavenius

En soloudstilling med ca. 18 nye værker med historiske og nutidige kvinder.

Artist talk med Agnete Brinch

24. august kl. 19.00

Agnete Brinch fortæller om sin udstilling med kvindeportrætter.

**HIMMERLANDS
KUNSTMUSEUM**

Søndergade 44, 9600 Aars
tlf. 98 62 35 77

www.vesthimmerlandsmuseum.dk

Vesthimmerlands Kunstforening

Påskeudstilling 2023

Skærtorsdag, den 6. april kl. 14

Fernisering

Vitskøl klosterkirke

Per Kjeld Jensen

Peter Birk
Hemmelig 90x98 Reduceret

Udstillingen omfatter:
**Malerier . Billedvævning . Foto .
Keramik . Skulptur . Ornamenter**

Følgende kunstnere udstiller:

Per Kjeld Jensen
Peter Birk
Lone Kristensen
Jens Alstrup Engemann
Liselotte Frode Sørensen
Else Husted Kjær
Trine Toft
Doris Bundgaard Hansen
Pernille Krogh
Henrik Kramer Westergaard

Trine Toft
Agerhøns med gren

Entre: 30 kroner for medlemmer
40 kroner for ikke medlemmer
Gratis for børn

Nørkleklub for sten- og jernalderinteresserede

Til foredraget på Kvindernes Kampdag (hvor man gerne måtte strikke) blev jeg kontaktet af en deltager, som spurgte, om der ikke kunne laves en nørkleklub for arbejdsramte.

Vi har et dragtlaug, som startede med at sy middelalderdragter til undervisningsbrug i skoletjenesten. Senere er vi flyttet til Stenaldercentret og laver skindtøj – i øjeblikket mest børnetøj og tilbehør, hatte, bæltter og punge. Men det foregår i dagtimerne, da alle deltagere er pensionister. Men naturligvis vil vi rigtig gerne have yngre med, så hvis der kan blive tilslutning til en aften-gruppe – eller måske lørdag formiddag, vil vi gerne lave en sådan.

Om sommeren, når der er åbent på Stenaldercentret, plejer vi at sidde derude, så vi kan tale med publikum og vise, hvad vi laver. Det ville kunne lade sig gøre om lørdagen, men naturligvis ikke, hvis det er om aftenen.

Jeg vil derfor foreslå, at de, der kunne have lyst til at deltage, mødes til en snak om, hvad man gerne vil lave. Der blev nævnt flere forskellige ting, bl.a. brikvævning. Det har vi ikke rigtig gjort, men vi har før haft kursus i nålebinding.

Har du lyst til at deltage i sådan en gruppe bedes du sende en mail til: sonja.k.marcussen@gmail.com så finder vi et tidspunkt, hvor vi kan mødes og planlægge, hvad gruppen gerne vil arbejde med og hvornår.

Vi plejer at have det superhyggeligt i den gruppe, der er i gang.

Vi glæder os til at møde jer.

Venlig hilsen
Susanne og Sonja

Henrik Harefods ravnepanner

Eksempler på middelalderdragter

En lille stenalderpige

Madlaug

Vildt og videnskabeligt madlaug

Er du sulten på stenalderen eller vild med vilde planter? Så er madlauget måske noget for dig?

Madlauget består af en gruppe frivillige med interesse i madkultur, som arbejder med forskellige arkæologiske eksperimenter og formidlingsprojekter inden for tilberedning og opbevaring af mad.

Hvis du har lyst til at høre mere, så kom til madlaugsmøde

onsdag den 17. maj kl. 16.00
på Stenaldercenter Ertebølle.

Tilmelding til Louise Villadsen på
lv@vmus.dk senest den 16. maj.

SIDEN SIDST – arrangementer på Vesthimmerlands Museum januar til april 2023

Torsdag, den 19. januar fortalte Vesthimmerlands Museums nye arkæologiske museumsinspektør Sidsel Wåhlin og forskningschef Bjarne Henning Nielsen - i det første af vore fire temaforedrag med titlen "På kanten"- om *Menneskeofring, kult og andre verdener*.

Sidsel Wåhlin har været med til at lave en udstilling om et spændende mosefund i Vendsyssel, hvor menneskekrani-er – og tilsyneladende kun kranierne, fint rengjorte og polerede - er blevet anbragt meget systematisk og sådan, at man måske har kunnet se dem.

Desuden var der hvide sten, ret systematisk anbragt. Om de på en eller anden måde skulle "spille sammen med" kranierne, eller hvorfor de var der, er vist ikke helt klart.

Her ses et kranie, der ser nysgerrigt op på tilskueren.

Om den nye udgravning i mosen ved Dybvad Mølle er lidt af samme type vides nok heller ikke, men der er i hvert fald også hvide sten lagt ud i mosen.

Og så kunne Bjarne Nielsen fortælle om moselig/moseofre her i Vesthimmerland, i Borremose. En spændende start på foredragsrækken.

Tirsdag, den 28. februar - det andet foredrag i rækken.

Landsforræder – over kanten under besættelsen

v. Jens-Christian Hansen, formidlingschef, Vendsyssel Historiske Museum, Hjørring

Allerede i titlen slås tonen an: vi har at gøre med et tema, der ikke er helt enkelt at beskrive, sætte i en fast ramme: over kanten, ja, men hvilken kant?

Modstandsmand eller landsforræder?

Jens-Christian Hansen fortalte levende, præcist og vidende: om den, til tider hårfine, grænse mellem at havne på den "rigtige eller den forkerte side" – at gå over kanten *Per Sørensen, Østervrå* eller ikke! Om samfundets indflydelse – gennem (skiftende!) lovgivning under besættelsen, den almindelige opfattelse af ret og pligt og befolkningens "dom". Om to – vidt forskellige – nordjydernes engagement i Frikorps Danmark, deres egne fortællinger og motiver; deres forskellige skæbner i den sidste del af krigen. Om deres eftermæle og eftertidens syn på dem og deres ligestillede.

Vigtigheden af, at vore børn og unge får indsigt i og mulighed for at tilegne sig viden og skabe sig holdninger, fx gennem disse og lignende skæbnefortællinger, blev gang på gang understreget.

En aften uden fordømmelse, men med et klart budskab: lær af historien!

En tankevækkende aften med en yderst engageret og veloplagt foredragsholder.

Fredag den 3. marts

Bogreception

"Afvigernes ø – Livø Anstaltens historie", Gads Forlag

Forfatterne, professor ved Aalborg Universitet Poul Duedahl, museumsinspektør ved Vesthimmerlands Museum Maria Clement Hagstrup og fhv. statsminister Poul Nyrup Rasmussen, som har skrevet efterordene til den bog, der har været ventet og forventet, blev præsenteret og beretningen om tilbivelsen fortalt.

Nærmest et eventyr, hvor den ene opdagelse og begivenhed efter den anden udvider projektet: fra nyfundne kasser med breve og protokoller på et loft, til, ja hold nu fast: først en velbesøgt og veltilrettelagt udstilling på Vesthimmerlands Museum, så ideen og skrivning af en bog, planlægning af tv-udsendelser, som giver anledning til bl a diskussion af, hvordan vi i dag behandler mennesker, der "afviger!", drømme om yderligere tiltag, der løfter beskrivelsen af de mindst omtalte medborgere ud af mørket...

Masser af snak, canapeer i rigelige mængder sammen med champagnen dannede et livligt bagtæppe for den lange række af mennesker som gerne ville have de tre forfatters navne i den (ny)købte bog. Og autograf "jægerne"

blev ikke snydt, forfatterne gav sig god tid, til smil og et par bemærkninger.

En dag som Vesthimmerlands Museum kan være glad for; en bog som Vesthimmerland kan være stolt over.

Onsdag den 8. marts

Kvinder med kniv

Et foredrag om det arkæologiske kvindesynd

v. Louise Villadsen, arkæolog og leder, Stenaldercenter Ertebølle

Kvindernes Internationale Kampdag – hvad kunne være mere relevant end et foredrag om de spor, arkæologerne finder i jorden, af kvinders rolle og betydning i vores fortid, specielt med vægt på stenalder-fund.

Og foredraget var lige så spændende og medrivende fortalt, som havde det været en kriminalroman. Tilhørerne, flest kvinder – uden kniv, nogle dog bevæbnet med strikketøj - fik en yderst spændende gennemgang af både arkæologiske metoder og tolkning af fund gennem tiden. Med nedslag i enkelt-fund, fx Egtved-pigen, blev fortællingen om et vigtigt redskab, arkæologien, til at forsøge at forstå vores tidlige historie, vores oprindelse, præsenteret på en både underholdende og forståelig måde.

At arkæologer skal være både fagligt velfunderede, men også kreative med god fantasi, ja, det var vi ikke i tvivl om, da foredraget sluttede med livlig spørgelyst. Kniv, ja, det har været et redskab, som både mænd og kvinder fik med som gravgaver. Et vigtigt redskab til overlevelse.

I pausen blev serveret lækkert hjemmebak (med strejf af lyserødt!) og lyserøde bobler. Kampdagen sluttede, og alle gik fra foredraget med følelsen af at have været i godt selskab med, blandt andre, kvinder med kniv!

Frivillig? – og så på en lørdag!

Kære museumsven

Hele 2023 er der gratis adgang på Vesthimmerlands Museum – om lørdagen.

Det trækker flere gæster til Aars og til museet.

Når gæsterne kommer til museet vil de møde en frivillig, der kan svare på praktiske spørgsmål, vise til rette ... kort sagt: være med til at give dem en god oplevelse.

Du skal ikke kunne guide i udstillingen eller ”kunne kongerækken på fingrene”.

Du er den venlige vært som, sammen med den person, der sidder i receptionen, betyder, at gæsterne gerne kommer igen – og tager naboen og vennerne med.

På den måde får flere og flere kendskab til det helt unikke museum: Vesthimmerlands Museum i Aars.

Hvis du er interesseret, så henvend dig til sonja.k.marcussen@gmail.com og få mere at vide og/eller

mød op på museet tirsdag, den 18. april kl. 16. Her vil Broder Berg vise rundt i udstillingerne og fortælle.

Ps.

Måske kender du en, der kunne tænke sig også at være med?

Måske kan I følges og være to om oplevelsen?

FIRMAMEDLEMSKAB

Vi er meget glade for, at en række lokale virksomheder støtter museumsforeningen med et firmamedlemskab.

Det muliggør bl.a. udgivelsen af dette medlemsblad uden annoncer.

Derfor opfordrer vi til at støtte følgende virksomheder:

AARS AVIS

Himmerlandsgade 150, Aars

STUBBERUP A/S

Industrivej 91, Aars

ARKITEKTFIRMAET

Oustrupvej 28, Aars

TURBOVEX A/S,

Industrivej 45, Aars

DATHOPRINT ApS v/Kasper Dahl

Industrivej 93, Aars

SPAREKASSEN DANMARK

Markedsvej 5-7, Aars

KOP og KANDE

Himmerlandsgade 99

NCO BYG A/S

Vestvej 5, Aars

PER og LONE NØRGAARD

Vognsild

SPAR NORD

Himmerlandsgade 70, Aars

VESTHIMMERLANDS MUSEUMSFORENING

En støtteforening for Vesthimmerlands Museum. Den yder årlige tilskud til museets drift. Foreningen arrangerer foredrag og ekskursioner mv. om egnens historie fra oldtid til nutid i samarbejde med museet.

Medlemskabet giver gratis adgang til alle museets udstillinger - også kunstudstillinger - og rabat ved deltagelse i arrangementer.

Medlemmerne holdes orienteret gennem dette medlemsblad, der udkommer april og oktober, arrangementskalender januar og juli, samt på mail.

Og ikke mindst – medlemmerne får årbøgerne fra Vesthimmerlands Museum og Lokalthistorisk Forening gratis, hvis man selv henter dem på museet.

Henvendelse om medlemskab til kassereren, formanden eller i receptionen på museet.

Bestyrelsen

Formand:
Jørgen Graversen
jggravesen@gmail.com

Næstformand:
Mads Krarup
krarup@aggersund.dk

Sekretær og medredaktør:
Susanne Appel
susappel0@gmail.com

Kasserer og redaktør:
Sonja Marcussen
sonja.k.marcussen@gmail.com

Bestyrelsesmedlemmer:
Anna-Marie Rode
annamariarode@gmail.com

Eva Auken
eva@becks.dk

Kristian Nielsen
kristiansn@privat.dk

Suppleanter:
Inge Lund
ingegulrik@hotmail.com

Edel Mortensen:
edelmortensen1@gmail.com

